

Dokumentansvarig
Malin Alvkäll

Handbok

Dokumentkategori

- Författningssamling
- Övergripande styrdokument
- Verksamhetsseget dokument

Dokumentkoppling

POLICY

Datum
2020-01-14

Beslutande
Kommunfullmäktige § 12
2020-02-24

Giltighetstid
2020 - 2024

Dnr
KTN 2019/000550
KS 2020/000006

Beteckning

Aktualitetsprövning/revidering senast
2023

Biblioteksplan för 2020-2024

Innehåll

Syfte med biblioteksplan	3
Vision	3
Mörbylånga kommun	3
Bibliotekets uppgift i samhället.....	3
Samverkan	4
Folkbiblioteken.....	4
Folkbiblioteken i Mörbylånga kommun.....	4
Skolbiblioteken.....	5
Skolbiblioteken i Mörbylånga kommun.....	5
Fem fokusområden	5
Det fysiska biblioteket.....	5
Utvecklingsmål:	6
Det digitala biblioteket	6
Utvecklingsmål:	6
Det läsande biblioteket	7
Utvecklingsmål:	7
Det uppsökande och anpassade biblioteket	7
Utvecklingsmål:	8
Det lärande biblioteket	8
Utvecklingsmål:	8
Uppföljning	8

Syfte med biblioteksplan

Syftet med en biblioteksplan är att ge strategisk vägledning för biblioteksverksamheterna. Enligt Bibliotekslagen (SFS 2013:801) ska alla ”kommuner och landsting anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet”. Planen är skriven med fokus på bibliotekets användare och omvärldsfaktorer som kan komma att påverka bibliotekets verksamhet och utveckling.

Biblioteksplanen gäller både folk- och skolbibliotek.

Biblioteksplanen ska uppdateras vart fjärde år och är ett av flera verktyg för att styra utveckling och prioriteringar inom biblioteken i Mörbylånga kommun.

Mörbylånga kommuns biblioteksplan 2020 - 2024 gäller till dess en ny biblioteksplan antagits av ansvarig nämnd.

Vision

”Vi vill vara en inspirerande fristad och mötesplats och ett öppet rum där vi främjar läsning, kultur, kreativitet och demokrati.

Genom ett gott bemötande vill vi påverka livskvalitén för våra medborgare.”

Mörbylånga kommun

Mörbylånga kommun på södra Öland ligger i Kalmar län och Mörbylånga är en av tio tätorter och kommunens centralort; Färjestaden är dock den största. Kommunen har en befolkning på ca 15 000 invånare.

I kommunens visioner och övergripande mål 2018-2020, som är vägledande för bibliotekets verksamhet, kan man läsa att ”framtidens Mörbylånga är en hållbar och växande kommun som tar tillvara på sina unika möjligheter. Här erbjuds livskvalitet, välutbyggt samhällsservice och infrastruktur samt ett rikt utbud av kultur, natur- och fritidsaktiviteter. Mörbylånga kommun siktar mot att vara en av de ledande kultur- och naturkommunerna.”

Biblioteksverksamheten anpassar sin verksamhet utifrån olika demografiska förändringar. Medborgarna behov och krav på verksamheten står alltid i fokus.

Biblioteksverksamheten i Mörbylånga kommun består av tre folkbibliotek, fem bemannade skolbibliotek, ett integrerat skol- och folkbibliotek samt ett digitalt bibliotek. Målsättningen är att vara en organisation med gemensamt bestånd samt rörlig personal.

Att man ska ha samma tillgång till kvalitativ biblioteksservice oavsett var i kommunen man bor. Ansvar för folk- och skolbiblioteken ligger hos kultur och tillväxtnämnden.

Bibliotekets uppgift i samhället

Biblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken ska också vara en social och välkomnande mötesplats, en naturlig plats att besöka för olika kulturupplevelser. Verksamheten jobbar aktivt för att olika externa aktörer och föreningar ska se biblioteket som en självklar mötesplats.

Biblioteksverksamheten i Mörbylånga kommun arbetar utifrån nationella, regionala och kommunala styrdokument och regelverk;

Bibliotekslagen
Regional biblioteksplan Kalmar län
Skollagen
UNESCO
Kulturstrategi för Mörbylånga kommun
Visioner och kommunövergripande mål för Mörbylånga kommun
Globala mål
Barnkonventionen

Samverkan

Biblioteksutveckling Region Kalmar län är en del av Region Kalmar. De stödjer och medverkar till samverkan och utveckling av biblioteksverksamheten i länets kommuner. De har även en stödjande och rådgivande funktion för bibliotekspersonalen i länet och samordnar resurser, arbetsmöten samt fortbildningar. Biblioteken i Mörbylånga kommun utbyter också erfarenheter och samverkar med biblioteken i Kronoberg- och Blekinge län.

Verksamheten har även ett tätt samarbete med andra kommunala verksamheter såsom kultursamordnare, kulturskola, fritidsgårdar m.fl.

Folkbiblioteken

Enligt bibliotekslagen, 6 §, ska varje kommun ha folkbibliotek. De ska vara tillgängliga för alla och anpassade efter användarnas behov. Enligt 7 § i samma lag ska folkbiblioteken särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

I bibliotekslagen går även att läsa att det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de prioriterade grupperna:

- Personer med funktionsnedsättning, 4 §
- Nationella minoriteter och personer som har annat modersmål än svenska, 5 §
- Barn och ungdomar, 8 §

Folkbiblioteken i Mörbylånga kommun

Biblioteken i Mörbylånga kommun består av tre folkbibliotek, Mörbylånga, Färjestaden och Degerhamn.

I nuläget finns Meröppet på biblioteket i Färjestaden men under 2019-2020 kommer detta även att införas på biblioteken i Mörbylånga och Degerhamn.

Meröppet innebär att låntagarna får möjlighet att ansluta sitt lånekort och därigenom få tillgång till bibliotekets lokaler utanför ordinarie öppettider.

Denna funktion bidrar till en ökad service för kommunens medborgare samt ett ökat nyttjande av bibliotekets lokaler.

Biblioteken arbetar även folkhälsofrämjande då verksamheten erbjuder en social mötesplats för att förebygga ensamhet och psykisk ohälsa. Biblioteken erbjuder lån av elcykel (finns på Färjestadens bibliotek).

Motivering från Mörbylånga kommuns folkhälsopris 2018:

”Man blir inte frisk av kultur, men man upplever ett välbefinnande. Gammal som ung besöker biblioteket, läser böcker, tidningar, fika och tar del av olika

kulturella utställningar. Det är en mötesplats för oss alla och har en hög tillgänglighet med sina generösa öppettider.

Som ett led i kommunens arbete att nå en fossilbränslefri kommun 2025, erbjuder biblioteket även låne-el-cykel för att uppmuntra medborgare och företag i kommunen att minska sin klimatpåverkan. En fantastisk verksamhet som är värd att uppmärksammas!”

”Läsning för nöjes skull förbättrar det sociala kapitalet hos läsarna och skapar bättre kommunikation mellan barn och vuxna. Det minskar depressioner och minskar risken för demens hos vuxna läsare.”

(Wilkinson S, 2015. Literature Review: the impact of reading for pleasure and empowerment)

Skolbiblioteken

Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2000:800) ska eleverna i grundskolan, särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till bibliotek. Skolbiblioteken ska vara en del av och integrerat i skolans pedagogiska verksamhet.

Skolbiblioteken i Mörbylånga kommun

Skolbiblioteksverksamheten i Mörbylånga kommun lyder under den kommunala biblioteksverksamheten och finns på Alunskolan (åk F-6), Färjestadens skola (åk F-4), Smaragds skola (åk 5-6), Glömmings skola (åk F-6), Gårdby skola (åk F-6), Skansens skola (åk F-9) och Torslunda skola (åk F-6). När det gäller Alunskolan är det fysiska skolbiblioteket placerat på Degerhamns folkbibliotek och Smaragds skolans placerat på Färjestadens skolbibliotek. Skolbiblioteken bemannas av utbildade bibliotekarier.

Även friskolorna i kommunen har möjlighet att köpa bibliotekstimmar.

Fem fokusområden

Mörbylånga kommuns biblioteksplan är uppbyggd kring fem fokusområden som representerar bibliotekens kärnverksamhet. För varje fokusområde har utvecklingsmål formulerats för att ge riktning för de kommande årens arbete.

Utifrån dessa upprättar verksamheten handlingsplaner med konkreta aktiviteter att jobba efter. Dessa följs upp och revideras årligen.

Det fysiska biblioteket

Biblioteket är samhällets öppna rum dit **alla** är välkomna.

Besökarna ska mötas av välkomnande lokaler där de kan trivas och lätt kunna ta del av bibliotekens utbud. Detta åstadkommer vi genom att ha en bra exponering av media och en lyhörd kompetent personal som ger relevanta svar.

Biblioteken i Mörbylånga ska erbjuda medborgarna i alla åldrar ett brett utbud av böcker och andra media. Tillsammans med kultursamordnare, kulturskolan, konstsamordnare m.fl. vill biblioteken erbjuda kulturella program och utställningar för alla åldrar. Verksamheten erbjuder även lokalyta till dessa utställningar med en ambition att erbjuda alla medborgare en större kulturell upplevelse när de besöker biblioteken.

Vi följer gratisprincipen – kostnadsfria lån för alla medietyper och kostnadsfria reservationer både på media från eget bestånd och på inlån från bibliotek i hela landet.

För att ytterligare öka tillgängligheten och servicen är Färjestadens bibliotek sedan 2016 knutet till Mer-öppet. Under 2019 och 2020 kopplas även Degerhamns och Mörbylångas bibliotek till Mer-öppet.

Utvecklingsmål:

- Fortsätta utveckla våra folkbibliotek till mötesplatser genom att anpassa lokalerna och (digitalisera) underlätta bokning av dessa
- Öka tillgängligheten till biblioteken i Södra Möckleby och Mörbylånga genom Mer-öppet
- Införa en bokbuss ”mini”
- Utveckla det fysiska rummet med hänsyn till våra prioriterade grupper (Barn och unga, personer med olika funktionsvariationer och personer med annat modersmål och nationella minoriteter)
- Utveckla samarbetet med övriga aktörer både internt och externt
- Upprätta en medieplan
- Genomföra medborgarenkät
- Veta vilka språk som pratas i kommunen för att erbjuda litteratur på olika modersmål

Det digitala biblioteket

Digital delaktighet är idag ett krav för en fungerande demokrati.

I takt med att samhället blir mer digitalt ställer det högre krav på digitalt kunnande hos befolkningen. Detta ställer även större krav på biblioteket dit många vänder sig för hjälp i dessa frågor. Biblioteken idag ses som en digital resurs dit man kan gå för teknisk hjälp, information, låna datorer, skriva ut dokument osv. Verksamheten arbetar ständigt med att möta medborgarnas behov och en del i detta är att erbjuda IT-hjälp på samtliga folkbibliotek.

En annan del av det digitala biblioteket är de digitala medier biblioteket tillhandahåller kostnadsfritt, e-ljudböcker, e-böcker samt tjänsten Pressreader. Dessa tjänster kompletterar det fysiska bibliotekets utbud och ska existera parallellt. Dessa medier utgör också en utmaning för biblioteket då de i dagsläget då de utgör en stor del av verksamhetens mediebudget.

Genom att låna bibliotekets digitala resurser minskar utsläpp från transporter samt inköp av fysiska medier. Det digitala biblioteket möjliggör en läsfrämjande flexibilitet som är oberoende av tid och plats.

Utvecklingsmål:

- Göra biblioteket mer synligt utanför bibliotekets fysiska väggar genom bl.a. sociala medier
- Utveckla en användarvänlig webbplats
- Förbättra den digitala kompetensen hos användarna och personalen
- Komplettera det fysiska utbudet med ett större digitalt utbud
- Delta i och marknadsföra regionala kampanjer

Det läsande biblioteket

Biblioteken har ett tydligt uppdrag att inspirera till läsning och lyfta fram litteratur av olika slag och i varierade medieformer. Läsförståelse, språk, läslust och berättande betyder mycket för kunskapssamhällets utveckling och för människors välbefinnande. Att kunna läsa och förstå det man läser är en demokratisk fråga.

Något som genomsyrar vår verksamhet på biblioteken är intresset för läsning och litteratur, detta är också något vi jobbar med dagligen för att förmedla till alla åldersgrupper och i synnerhet barn och unga som är en prioriterad grupp. En fortsatt fokusering på skolbibliotek är därför mycket betydelsefull.

Idag arbetar vi läsfrämjande med alla bibliotekets målgrupper t.ex. ”Barnens första bok” för de allra minsta, sagostunder, bokkassar för förskolorna, ”Lässurr” för förskoleklasser, ”Boken kommer” för de som har svårt att besöka biblioteken och öppna föreläsningar samt författarbesök. I samarbete med kultursamordnare och Biblioteksutvecklingen i Region Kalmar erbjuder biblioteken även en mängd lovaktiviteter. Arbetet med läsfrämjande aktiviteter är en stor och mycket viktig del av biblioteksverksamheten.

Utvecklingsmål:

- Erbjuder litteratur på olika språk
- Erbjuder och marknadsför anpassad media
- Utveckla den läsfrämjande verksamheten för alla medborgare
- Utveckla samarbetet med andra aktörer, både internt och externt
- Alla skolelever ska under sin skoltid ha besökt kommunens folkbibliotek.

Det uppsökande och anpassade biblioteket

Enligt bibliotekslagen, **6 §**, ska folkbiblioteken vara tillgängliga för alla och anpassade efter användarnas behov. Vidare uppmärksammar bibliotekslagen ett antal prioriterade grupper; **4 §**.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Biblioteksverksamheten i Mörbylånga kommun arbetar idag aktivt med att synliggöra dessa prioriterade grupper samt att erbjuda anpassad litteratur (Äppelhyllan) och aktiviteter (sagostund med TAKK; Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation) samt Språkcafé för ökad integration. Verksamheten har bibliotekarier med särskild kompetens och utbildning för dessa prioriterade områden.

Utvecklingsmål:

- En ökad samverkan med andra aktörer t.ex. kultur och fritid, äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsvariation
- Öka användningen och nå nya användare av anpassade medier och tjänster
- Nå nya användare av bibliotekets tjänster
- Utveckla nya sätt att marknadsföra biblioteket

Det lärande biblioteket

Biblioteken ska enligt bibliotekslagen ”verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning”. Biblioteken ska finnas tillgängliga för alla och ge möjlighet att få tag i den information och kunskaper man behöver för att kunna utöva demokratin. Biblioteken ska främja bildning och ska verka som en kunskapsförmedling i samhället. Därutöver är biblioteket en mötesplats samt en arena för kultur- och samhällsfrågor.

Som en del i det livslånga lärandet står kommunens skolbibliotek som en pelare. Här utgår vi från skolans läroplan för att kunna hjälpa elever nå sin måluppfyllelse.

Utifrån denna måluppfyllelse arbetar skolbibliotekarierna aktivt med att undervisa i informationssökning, källkritik och litteraturförmedling.

Andra pelare i det livslånga lärandet är att erbjuda intressanta och lärorika föreläsningar tillsammans med andra aktörer. Tillsammans med kultur- samordnaren arbetar bibliotekarierna i en programgrupp som ansvarar för att planera och utveckla verksamhetens evenemang. Vi strävar även efter att skylta tydligt och informera medborgarna om aktuella kulturella händelser.

Biblioteken arbetar även med att utifrån ett samhällspolitiskt perspektiv agera vallokal och även tillhandahålla politiska protokoll när de efterfrågas.

Utvecklingsmål:

- Utveckla skolbiblioteksverksamheten
- Fortsätta utveckla och erbjuda intressant programverksamhet samt erbjuda lokal för olika kulturevenemang och utställningar
- Främja livslångt lärande och folkbildning

Uppföljning

Inför arbetet med kommande biblioteksplan genomförs en större användarundersökning för att ge medborgarna möjlighet att påverka nästa plan.

Årlig uppföljning sker i samarbete med ansvarig nämnd där aktiviteter i handlingsplanen följs upp och revideras. Uppföljning ska även göras i delårsrapporten. Ansvar för detta har bibliotekschef tillsammans verksamhetschefen.